

Sa engleskog preveo: Radoslav B. Čugalj

Juniper Perlis

8. MEĐUNARODNI FESTIVAL MULTIMEDIJALNE UMETNOSTI – IMAF 2006.

Galerija MAS, & Nezavisna umetnička asocijacija IZBA, Novi Sad

Studentski kulturni centar, Beograd, avgust 2006.

Umetnost performansa ostaje vitalni izvor komunikacije, izraza, inspiracije i otkrića za sve koji u njemu učestvuju. To je jedinstvena forma stvaranja umetnosti koja nastavlja da se širi svetom, uzrokujući uznemirenje i dajući novi potencijal svojim izvođačima i svojoj publici. Osmi IMAF, organizovan od strane Nenada Bogdanovića, putovao je iz Odžaka u Novi Sad i Beograd, uzrokujući talas kreativnosti da nas sve prekrije i još uvek odzvanja u nama. U sklopu festivala performansa Nenad je organizovao i video festival "(U)Mesto straha". Koristeći sliku i zvuk, blizu 30 video umetnika iz više od 20 zemalja poslali su radove koji se odnose na globalni fenomen straha. Mnogi radovi proizveli su spektar formalnih i konceptualnih tehnika, otkrivajući raznolike, odvojene studije ovog sveprisutnog ljudskog osećanja.

"Ravenous" Džozefa Ravensa nas unosi u svet koji je on sam stvorio gde nas metafora gavrana uvija u dragulje i želju. Koristeći svoje telo, reči, projektovanu sliku i malo materijala, Džozef izvodi priču koja transformiše spoljni narativni i opažajni deo u opažajno iskustvo. Ova transformacija nije potpuna, već nas ostavlja u međuprostoru gde metafora i realno telesno iskustvo postaju nerazdvojivi jedno od drugog. Szavežđe gavrana nasuprot zvezdanoj pozadini menja se od crnog ka belom dok se Džozef migolji presvlačeći se u crnu majicu iz bele koju je upravo navukao. Ovu radnju sledi Džozefovo pričanje legende kako je gavranovo perje postalo crno. Gavran je kažnjen zbog predavanja svojoj gladi, svojoj želji. Kad Džozef stavi gavranovu masku i progovori gavranovim glasom o svojoj nezasitnoj gladi i o tome kako je proždrljiv, i ja to osetim. Moja glad se pojačava sa Džozefovim glasom i otežalim telom. Intuitivna kvaliteta njegovih pokreta i hitnost njegovih akcija razvijaju sredinu koja je vodilja za sve. Kako je ovaj komad izveden na tri mesta IMAF festivala, u Odžacima, Novom Sadu i Beogradu, mnogi od nas su uspeli da prisustvuju veoma različitim performansima. Ova raznolikost unutar ponavljanja potvrđuje tečnost Džozefovih performansa. Priča, projekcija, prisustvo i reči, prizivaju večnost i beskraj podsećajući me da ne postoji početak osećanja – samo to, osećanje.

Dok sedi, bez majice, Radoslav B. Čugalj gravira slova EMETH u glinene pločice. On zatim razbija prvo E i leže glavom na slomljenu pločicu dozvoljavajući, u Odžacima znoju, a u Novom Sadu kiši, da teče niz njega. Na Hebrejskom, emeth označava božansku istinu ili život a meth označava smrt. Radoslav nam pokazuje da je smrt veoma važan deo istine/života, ali da život nije deo smrti. Smrt nosi sećanje božanske istine, još prikačeno

za život, koji nadopunjuje, ali nema simetrične ravnoteže zavisnosti. U simboličkom svetu njegovog performansa, Radoslav može uništiti život i istinu, ali ne i smrt.

U svoja tri različita performansa, sva nazvana "Ovde" Joan Kaselas reaguje na svoju neposrednu okolinu, razigranim i pitajućim akcijama/gestama. Prva manifestacija, u Odžacima, počinje recitacijom na srpskom jeziku u kojoj mu pomažu pri izgovoru reči koje su mu nepoznate. Cepa stranice iz crvene računovodstvene knjige (koja se pojavljuje i u druga dva "ovde" performansa), i daje ih publici. Niko ne zna šta da radi sa njima. Lica publike se osvrću, pitajući se da li su ovi papiri vredni ili ne. Joan zatim uravnotežuje knjigu na glavi i stavlja plastičnu vazru preko nje. Zatvara oči i kreće se periferijom vrta i prilaza kući. Izolovana, akcija ostaje banalna, ali kako on nastavlja seriju radova, postaje očigledno da je to deo punije komunikacije kroz istraživanje. Šta mogu uraditi sa stvarima oko mene dok moje telo pokazuje svoja ograničenja i mogućnosti? Kako ove geste mogu pokazati što više? U svom drugom komadu Joan postavlja crvenu knjigu na stolicu i podiže je blizu obešene disko kugle. Zatim koristi stranice da napravi piramidu od papira. Prelazeći na drugu stranu prostorije, žvaće i pljuje preostale komade na gomilu papira, pokušavajući da je sruši. Retko pogađa piramidu, možda zbog toga što guta votku da lakše sažvaće papir. U trećem komadu, Joan podiže i nosi teški okrugli sto preko dugačke sobe, jureći svoje cipele koje je prethodno odbacio. U zbiru ovih činova njihova međuzavisnost odzvanja utiskom. Joan je kao dete koje otkriva svet i sebe u njemu.

Frenetična energija u sobi tokom performansa MP-a, "MP_per_11Limited" nas spaja u pulsirajuće, bolno biće. Komad počinje mirnim čovekom i ženom, oboma bez majica, glavom uz glavu i licem prema suprotnim zidovima. Soba je puna ambijentalnog kompjuterskog zvuka, a njihova mirna tela pod svetlom stroboskopa i uz muziku zbuduju moj osećaj njihovog pokreta. Uže oko njihovih vratova pod mrežastim senkama na telu postaje zmija koja se bori da dođe do daha. Stroboskopi i guranje prisutnih da priđu bliže stvaraju osećaj rastuće panike. Umetnici počinju da se pomalo pokreću, još vezani, a zatim manje vezani, hvataju jedno drugo na zahtevan način. Oboje grabeći unaokolo, sa rastućim očajem i željom. Zvuk prelazi iz ambijentalnog u duboki tehno grandž i čini se da smo ujedinjeni u ovom trenutku sa zvukom koji odzvanja u našim kostima. Svedoci ovoj prisnoj, uznemirujućoj borbi, suučesnici smo u pohoti i nasilju. Oni se bore između sebe, ali i sa samim sobom. Koliko toga zadržati?

Tri performansa Gerti Berg na IMAF lome razliku između fizički vanjskog i fizički unutrašnjeg. Gutajući heklanu nit i zatim je izvlačeći, jedući svoju povraćenu pomorandžu i gutajući svoju majicu, Gerti se posuvraćuje od iznutra ka spolja i obrnuto. Sarađivala sam sa Gerti u "Udici", koju smo izvele u Odžacima. Sedele smo nasuprot jedna drugoj na zemlji, heklajući nit na dužinu zbira naših visina. Zatim smo je progutale i ustale, koračajući unazad, razdvajajući se dok se nit nije pokazala i izašla iz nas. Obe smo jedna drugoj rekle

da smo osetile ogromnu empatiju i sažaljenje jedna za drugu, a zatim veliki gubitak kad nas je nit napustila. U Novom Sadu je Gerti klečala pod rešetkom za bicikle prekrivenom belim stolnjakom, gurajući prste u usta da povrati na tanjir iz kojeg je pila. Bilo joj je teško da povrati pa je uglavnom ispuštala tečnost. Izgledalo je kao da želi da se posuvrati naopako. Za konačni deo u Beogradu isekla je donji deo svoje majice u dugu traku, gutajući jedan kraj dok je drugi bio vezan za cipele. Vukla je cipele okolo sve dok cela traka nije izvučena iz nje. Gerti je tražila spoljne sile da ujedine spoljašnji element koji je upravo konzumirala čineći ga delom svog unutrašnjeg jastva. Gertin rad je veoma psihološki zahtevan. Od nas kao i od nje.

Art Cirkus je promenio atmosferu IMAF-a u Novom Sadu i Odžacima u sličnu vašaru grozota. Privučeni morbidnošću i radoznalošću, svi smo hteli da vidimo ljudske mozgove u kofi formaldehida. Htela sam da ih stvarno jako stisnem da vidim šta se dešava. Drugi ljudi su takođe želeli isto, budući i pipajući mozgove. Na trenutak sam se naljutila što neko može biti tako bezobziran, ali sam i ja želela isto, a oni su bili tako mrtvi, bez osećaja povređenosti. Bilo je veoma zadovoljavajuće tako povređivati mozak. Kofa je bila pored slike Art Cirkusa u prirodnoj veličini koja je prikazivala članove grupe kao fakira, pastira i mađioničara sa mozgovima u ispruženim rukama u gesti ponude.

"Igra bliskosti sa drvetom" koju su izvele Nela i Lidija Antonović rasla je u kompleksnosti sa svakim performansom. U Odžacima je dete, igrajući se u parku dok su Lidija i Nela sede, pitalo može li učestvovati. Pozvana je da se pridruži i njeno prisustvo je pozajmilo autentičnost odnosu publike i performerera. Nela i Lidija prikazale su mitsku krizu i otkrovenje. Nela je ispljuvala strugotine drveta koje je Lidija, obučena kao drvo/zmija delila publici. Dok se Nela kretala unaokolo, Lidija je mahala granama. Umetnica je onda dovela publiku do drveta, preko merdevina od grančica, pokazujući nam kako da zagrlimo drvo. Ponuđeno nam je iskupljenje, sigurnost, mesto daleko od straha i usamljenosti. Krv na Nelinoj belojoj haljini odaje njenu potrebu za ovakvom sigurnošću. U drugoj izvedbi komada, Nela je povredila lakat na betonskoj podlozi pre nego je zagrlila drvo, ovog puta ugrađeno u terasu, pojačavajući život odavnu kvalitetu drveta. Publika u Beogradu je, dovedena do drveta, ostajala na mestu dozvoljavajući energiji da teče kroz fizički povezane sa drvetom. Umetnica je stvorila mitski svet u kome smo ohrabreni da nađemo isceljenje.

Smirenost koja ovladava Gabrijelom Savićem Ra dok izvodi performans, daje njegovim komadima oreol poverenja. On se otvara bolu i publici. U "Pojeden ružom" Gabrijel se zaista otvara lagano sekući žiletom linije na stopalima, šakama, rukama i grudima. Krv stoji u kontrastu sa belom podlogom na kojoj sedi, a za koju se krv hvata. Širi se njegovom kožom bojeći je krvavo. On zatim menja izgublenu krv laticama crvenih ruža. Jedući ih polako, laticu po laticu. Gleda zadubljeno u publiku, stvarajući intimnost kontaktom oka. U "Algoritmima nihila" Gabrijel postavlja ruku dlanom nadole preko reprodukcije Gogenove monografije. Zatim kaplje vosak sveće na nadlanicu ruke. Stapa se sa slikom, kažnjavajući sebe i knjigu i istovremeno stvarajući jedinstvo.

"A greh je u čoveku kao kada zakučaš veliki ekser u drvo. Ako ga udariš nekoliko puta, lako ga je izvući, ako ga zakučaš do pola, teže je, ako ga potpuno zakučaš – moraš precepiti drvo na pola. Tako isto se greh zakučava u ljudsku prirodu."

*iz knjige starca Kleope "Put neba" Aleksandar Jovanović

počinje svoj performans balansirajući na malom panju, čitajući navedeni tekst. (Dobila sam prevod posle performansa). On doslovno stavlja metaforu greha zakucanog u ljudsku prirodu u akciju sa velikim ekserom i drvetom. Bila je to veoma efektivna metaforička akcija dok smo gledali veliku borbu koju je Aleksandar trpeo zbog zadatka koji je sebi postavio. Ipak, najviše sam reagovala na njegov fizički odnos sa materijalima. Bio je tako povezan sa drvetom kao da ga je koristio da predstavi samog sebe, stapajući vlastiti identitet s njim. Bio je veoma graciozan u svojim pokretima, balansirajući i mašući sekirom da udari po drvetu, grabeći ga da iščupa ekser. A kad je završio, njegovo zadovoljstvo i sreća otkrili su njegovo ulaganje sebe u metaforu, istinsko olakšanje u uspešnoj borbi protiv greha.

Nenad Bogdanović izveo je dva rada tokom osmog IMAF-a. Svaki je bio poseban ... zvučeći, izgledajući, osećajući drugačije od onog drugog, ali ipak oba otkrivajući umetnikovo ulaganje u istorijsko i ideološko u umetnosti i umetničkoj praksi. U "Skici za tehniku pokreta" izvedenoj u Novom Sadu, Nenad stoji ispred projektovane animacije Majbridžovih fotografija dok industrijska muzika ispunjava mali prostor. U ponavljanim akcijama Nenad pijucka rakiju i deli gutljaje sa publikom na taj način se opijajući. Stoji na podu prekrivenom reklamama za hard diskove govoreći "Human, or human brain", dok drži hard disk računara u ispruženoj ruci. Animacija i muzika međusobno komuniciraju, ne sasvim sinhronizovane. Majbridž, prapočetak filma, označava tehnološku prekretnicu u umetnosti, informaciji kao istini i moći slike. Dok Nenad lagano gubi kontrolu, pokazuje nam se njegova ljudskost. Na kraju performansa razbija hard disk maljem. Ovaj fizički akt je vezan uz slike Majbridžovih atleta. Plešući uz svoje industrijske ritmove, oni ne podležu rakiji, jer su proizvod hard diska, ljudskog mozga. Ovaj performans se nudi kao alternativa istinitosti tehnologije.

U "Ja sam bogat umetnik" izvedenom u Beogradu, Nenad stoji na straži izgledajući elegantno u dobrom odelu, dok publika stvara radove na papiru. Daju ih njemu za 20 dinara po komadu. On ih zatim lepi na zid, potpisuje kao svoje, i stavlja cenu za prodaju. Uključujući se u iskorištavanje umetnika, Nenad pojačava svoju metaforu. On ne igra samo ulogu. On kupuje učešće publike, ne novcem, već umetničkim cenjenjem i vrednošću. Zapanjilo me koliko su učesnici bili vezani uz svoje "radove". Uneli su se u objekte koje su proizveli, ponosni na originalnost i izbor boja. Ali njihovi izbori su nevažni; važna je njihova želja za iskazivanjem kreativnosti i Nenadova mogućnost da manipuliše ovom željom. To je ono što stvara pravo značenje.

Justin McKeonijn and Meabh McDonnell nisu bili u mogućnosti da dođu u Srbiju za IMAF, ali su učestvovali preko upitnika podeljenih tokom festivala. Uvredljivi i drski kao i uvek, SPARTISTI testiraju naš revolucionarni kalibar sa "SPARTISTIČKIM revolucionarnim barometrom (Srpska i Ex-Jugoslovenska verzija).

Svaki umetnik, svaki performans na 8. IMAF-u nudi nove mogućnosti za percepciju i izazove za razumevanje nas samih i ljudi koji nas okružuju. Kako uključuje i publiku, sa direktnim učešćem ili fizičkim prisustvom umetnika, performans zahteva ulaganje. Nije moguće biti pasivni posmatrač, primajući ponuđeno. Moramo svi biti prisutni i dozvoliti promenu. Bivajući delom IMAF-a mogla sam iskusiti šta znači biti odgovoran za stvaranje promene, i kao umetnik i kao deo publike. Dok smo delili ideje i nadahnuće, stvarali smo zamah koji ne može da se raščini. Mi smo zarazan uticaj.